

Briuselis, 2016 02 18
COM(2016) 73 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

**Metinė Susitarimo, kuriuo steigiama Europos Sąjungos bei jos valstybių narių ir
Centrinės Amerikos asociacija, IV dalies įgyvendinimo ataskaita**

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

Metinė Susitarimo, kuriuo steigiama Europos Sąjungos bei jos valstybių narių ir Centrinės Amerikos asociacija, IV dalies įgyvendinimo ataskaita

1. Įvadas

2015 m. prasidėjo antrieji ES ir Centrinės Amerikos asociacijos susitarimo, kuriuo steigiama Europos Sąjungos bei jos valstybių narių ir Centrinės Amerikos asociacija (toliau – Susitarimas), IV dalies, skirtos prekybos klausimams, įgyvendinimo metai¹. Pagal 2013 m. sausio 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 20/2013, kuriuo įgyvendinama Susitarimo, kuriuo steigiama Europos Sąjungos bei jos valstybių narių ir Centrinės Amerikos asociacija, dvišalė apsaugos sąlyga ir bananų importo stabilizavimo priemonė² (toliau – reglamentas), 13 straipsnį, Komisija Europos Parlamentui ir Tarybai turėtų pateikti metinę ataskaitą. Šia ataskaita vykdomas šis reikalavimas ir ją sudaro šios dalys:

- statistinių duomenų santrauka ir bendras prekybos srautų vertinimas (šios ataskaitos 2 skirsnis);
- informacija apie įvairių už Susitarimo įgyvendinimo stebėseną atsakingų organų veiklą (3 skirsnis), įskaitant informaciją apie išipareigojimų, nustatytų antraštinėje dalyje „Prekyba ir darnus vystymasis“, vykdymą (4 skirsnis);
- informacija apie reglamente nurodytą stebėsenos veiklą (5 skirsnis).

2. BENDRASIS VERTINIMAS. PREKYBOS RAIDĄ

2.1. Metodika

Kaip nurodyta ankstesnėje Susitarimo įgyvendinimo ataskaitoje³, Eurostato ir Centrinės Amerikos statistiniai duomenys gerokai skiriasi. ES statistiniai duomenys paprastai labai viršija Panamos statistinius duomenis, susijusius su ES eksportu į Panamą, tačiau, kaip ir anksčiau, gerokai atsilieka nuo Kosta Rikos statistinių duomenų, susijusių su ES importu iš Kosta Rikos; kitose regiono valstybėse šie skirtumai išlieka nedideli. Šie ypatumai buvo aptarti Susitarimu įsteigtame Patekimo į rinką pakomitetyje. Nustatyta, kad, atsižvelgiant į Panamos laisvos prekybos zonos, kuri yra viena didžiausių pasaulyje, svarbą, didelė prekybos srautų, kurie deklaruojami kaip eksportas į Panamą, dalis apskritai nepatenka į Panamos rinką, o yra reeksportuojama į kitas Lotynų Amerikos valstybes.

Atsižvelgiant į tokią padėtį, su Centrine Amerika susitarta kartą per metus keistis prekybos duomenimis ir atlikti bendrą analizę remiantis atitinkama importo statistika, kuri paprastai laikoma patikimesne už eksporto statistiką.

Toliau pateiktoje analizėje prekybos srautai yra apibūdinti pagal su Centrine Amerika sutartą metodą: ES importas apskaičiuojamas remiantis 2015 m. gegužės mėn. gautais Eurostato duomenimis, o ES eksportas į Centrinę Ameriką – tą pačią dieną paskelbtais Centrinės Amerikos statistiniais duomenimis. Kadangi pastarieji duomenys yra išreikšti JAV doleriais,

¹ OL L 346, 2012 12 15, p. 3.

² OL L 17, 2013 1 19, p. 13.

³ COM(2015) 131.

šie statistiniai duomenys perskaiciuojami į eurus pagal Eurostato taikomą metinį valiutos keitimo kursą⁴.

Reikėtų prisiminti, kad nustatytų prekybos srautų pokyčių negalima sieti tik su Susitarimo įgyvendinimu, šiems skaičiams įtaką daro ir daug kitų veiksnių.

2.2. Bendrų prekybos su Centrine Amerika srautų raida (prekės)

Pagal Centrinės Amerikos ekonominės integracijos sekretoriato (SIECA) paskelbtus statistinius duomenis, Centrinės Amerikos valstybių ir kitų pasaulio valstybių tarpusavio prekybos srautai 2013–2014 m. padidėjo 1,4 proc. Eurostato to paties laikotarpio duomenimis, 2013–2014 m. pasauliniai ES prekybos srautai – priešingai – sumažėjo 2,3 proc. Nepaisant šio bendro prekybos srautų sumažėjimo, nors iš to dar neįmanoma daryti galutinių išvadų, kai kurių valstybių ir konkrečių prekių prekybos srautai didėja.

ES ir Centrinės Amerikos tarpusavio prekybos srautai padidėjo 1,2 proc. iki 10,5 mlrd. EUR. Nustatytas ES prekybos su Centrine Amerika balanso deficitas, 2014 m. jis mažėjo, tačiau vis tiek siekė 1,7 mlrd. EUR (ankstesniais metais deficitas buvo 2,2 mlrd. EUR).

Šalis	Eksportas		Importas		Bendri prekybos srautai	
Kosta Rika	1 065	6,7 %	3 771	-5,8 %	4 836	-3,3 %
Gvatemala	976	6,8 %	674	10,5 %	1 650	8,3 %
Hondūras	470	35,0 %	834	14,8 %	1 305	21,3 %
Nikaragva	246	3,5 %	284	1,6 %	530	2,5 %
Panama	1 180	8,3 %	380	-15,5 %	1 561	1,3 %
Salvadoras	465	-10,3 %	167	-20,9 %	632	-13,4 %
IŠ VISO	4 402	7,2 %	6 110	-2,7 %	10 513	1,2 %

*ES ir Centrinės Amerikos tarpusavio prekybos srautai ir jų metinė raida
(mln. EUR, 2014 m.)*

ES eksportas į Centrinę Ameriką padidėjo 7,2 proc., o ES importas iš Centrinės Amerikos sumažėjo 2,7 proc. Ši nepalanki raida yra susijusi su dviem labai svarbiomis Centrinėje Amerikoje kylančiomis problemomis:

- 1) Dėl didelės sausros ir kavos rūdžių epidemijos (isp. *roya*) itin sumažėjo kavos importas. Šis sumažėjimas Centrinės Amerikos valstybės veikė dar 2014 m. Kavos (HS 0901) importas iš Centrinės Amerikos į ES nuo 1,1 mlrd. EUR 2012 m. sumenko iki 0,7 mlrd. EUR 2014 m. Šis poveikis dar 2014 m. pasireiškė visame regione.

2014 m. kavos eksportas į ES, palyginti su 2013 m., iš visų Centrinės Amerikos šalių labiausiai mažėjo Salvadore. Kavos – antro pagal importo vertę produkto – importas iš šios šalies sumažėjo dar 61 proc. iki 27 mln. EUR.

⁴ 2012 m. vidutinis euro ir JAV dolerio keitimo kursas buvo 1,2848, 2013 m. – 1,3281, o 2014 m. – 1,3285.

2015 m. gegužės 27 d. Komisija patvirtino 15 mln. EUR vertės bendradarbiavimo programą, kad padėtų Centrinei Amerikai kovoti su kavos rūdžių epidemija (grybelio sukeliama lapų liga). Programos tikslas – didinti regiono pajėgumus rengti ir įgyvendinti politiką, programas ir priemones, kuriomis būtų padedama pažeidžiamiausios Centrinės Amerikos ir Dominikos Respublikos kavos gamybos regionų gyventojų grupėms.

2) Didžiausia Kosta Rikos informacinių technologijų komponentus eksportuojanti įmonė persikėlė į Pietryčių Aziją. Į šią poziciją (HS 8473) įtrauktos prekės 2012 m. sudarė 61 proc. iš Kosta Rikos į ES eksportuojamų prekių. Poveikį pradėta pastebėti 2014 m., tačiau, atsižvelgiant į laipsnišką šios veiklos perkėlimą, tai paveikė ir vėlesnį Kosta Rikos eksportą 2014 m. 2012–2013 m. šios pozicijos prekių eksportas nuo 2,6 mlrd. EUR sumažėjo iki 1,8 mlrd. EUR, o tai atitinka 19 proc. sumažėjusį ES importą iš Kosta Rikos arba 12 proc. sumažėjusį ES importą iš viso Centrinės Amerikos regiono.

Nors šios problemos apskritai yra nemažos, jos daugiausia susijusios su dviem produktais, kadangi likęs ES importas iš Centrinės Amerikos yra nepaprastai dinamiškas: 2014 m. jis augo 11,1 proc.

	2012 m.	2013 m.	2014 m.	%
HS 0901 ir 8473	3 792 829	3 019 885	2 471 355	-18,2 %
Kiti	2 999 379	3 262 174	3 638 965	11,1 %
Iš viso	6 792 208	6 282 059	6 110 320	-2,7 %

ES importo iš Centrinės Amerikos suskirstymas ir jo metinė raida (eurais)

Iš tokios padėties matyti, kad Centrinės Amerikos eksportas į ES labai priklauso nuo kelių produktų, nepaisant to, kad 2014 m., palyginti su ankstesniais metais, į ES eksportuojamų produktų padaugėjo 3 proc. ir šis eksportas apima iki 2 657 tarifų eilučių. Tačiau penki labiausiai importuojami produktai vis dar sudaro 61 proc. viso ES importo iš Centrinės Amerikos. Šie produktai, išvardyti pagal svarbą, yra elektroniniai mazgai, skirti montuoti į automatinio duomenų apdorojimo mašinas, kava, bananai, ananasai ir nerafinuotas palmių aliejus.

Pagrindinė **ES eksporto į Centrinę Ameriką** paskirties vieta, kaip ir anksčiau, yra Panama (26 proc.), antroje vietoje – Gvatemala ir Kosta Rika (atitinkamai 24 ir 22 proc.). 2014 m. pagrindinės eksportuojamos prekės buvo mašinos ir mechaniniai įrenginiai (27 proc. ES eksporto), antroje vietoje – elektriniai prietaisai ir vaistiniai preparatai (po 12,5 proc.), trečioje – motorinės transporto priemonės ir dirbiniai iš plieno (po 10 proc.).

Užfiksuoti pastebimi teigiami pokyčiai, susiję su toliau nurodytais produktais:

- **žuvų ir vėžiagyvių** (HS 03) importas iš Centrinės Amerikos padidėjo 28 proc. iki 250 mln. EUR, o konkrečiai – **šaldytų krevečių** importas išaugo 36 proc. (nuo 124 mln. EUR iki 169 mln. EUR);

- **vaisių ir riešutų** (HS 08) importas padidėjo 16 proc. iki 1,4 mlrd. EUR, o konkrečiai – **ananasų** importas išaugo 18 proc. (nuo 456 mln. EUR iki 537 mln. EUR);
- **romo buteliuose** importas padidėjo 110 proc. (nuo 8,5 mln. EUR iki 18 mln. EUR).

Reikėtų pažymėti konkrečias teigiamas tendencijas, būdingas ES ir Hondūro tarpusavio prekybos srautams: 2014 m. jie didėjo 21 proc. – tai didžiausias augimas regione. Šį dinamizmą atspindi didelis pagrindinio ES eksporto (+35 proc.), taip pat ES importo (+14.5 proc.) augimas. Ypač intensyviai didėjo į šias pozicijas įtrauktų prekių eksportas iš ES į Hondūrą: mašinų ir mechaninių įrenginių (HS 84) (+34 proc.) – iki 207 mln. EUR, elektros mašinų (HS 85) (+65 proc.) – iki 93 mln. EUR, dirbinių iš geležies (HS 73) (+54 proc.) ir vaistinių preparatų (HS 30) (+42 proc.). Panašiai, gerokai padidėjo į šias pozicijas įtrauktų prekių importas iš Hondūro: augalinio aliejaus (HS 15) (+64 proc.) – iki 113 mln. EUR, žuvų ir vėžiagyvių (HS 03) (+26 proc.) – iki 50 mln. EUR, cukraus (HS 17) (+168 proc.) – iki 15 mln. EUR, drabužių priedų (HS 61) (+22 proc.) – iki 49 mln. EUR bei rūdų ir pelenų (HS 26) (+71 proc.) – iki 22 mln. EUR.

2.3. Muitų tarifų lengvatų taikymas pagal Susitarimą

Kokiu mastu taikomos Susitarimu suteiktos muitų tarifų lengvatos, galima nustatyti įvertinus pagal Susitarimą vykdomos prekybos srauto dalį. Kad būtų galima nustatyti šį santykį, reikia išsamių muitinio įforminimo duomenų. Centrinė Amerika informavo ES, kad atitinkamų Centrinės Amerikos muitinės institucijų tvarkomos duomenų bazės nėra pritaikytos tam, kad būtų galima reguliariai keistis išsamiais statistiniais duomenimis, reikalingais muitų tarifų lengvatomis analizuoti; išimtis yra Kosta Rika, nes ji pateikė ES tokių duomenų.

Remiantis Kosta Rikos statistika, nustatyta, kad pagal Susitarimą vykdoma 8,8 proc. viso ES eksporto į Kosta Riką (pagal vertę). Tokį nedidelį naudojimąsi lengvatomis lemia ilgas Kosta Rikos muitų panaikinimo grafikas ir tai, kad vyksta ankstyvasis įgyvendinimo etapas, todėl suinteresuotumas taikyti Susitarimu suteikiamą lengvatą galėtų būti susijęs tik su nedidele ES eksporto dalimi. Tačiau reikėtų pažymėti, kad, iš ES eksportuojant prekes, klasifikuojamas tarifų eilutėse, pagal kurias prekyba Kosta Rikoje visiškai liberalizuota, naudojimasis lengvatomis siekia 48,4 proc., o iš ES eksportuojant prekes, klasifikuojamas tarifų eilutėse, kuriose nurodytų prekių atžvilgiu Kosta Rika nustatė kvotą ES, ši panaudojimo norma yra net 71 proc.

Dėl Centrinės Amerikos kilmės statusą turinčių prekių importo į ES pažymėtina, kad pagal Susitarimą vykdoma 41 proc. šio prekybos srauto (pagal vertę). Importuojant prekes, klasifikuojamas tarifų eilutėse, kuriose nurodytų prekių atžvilgiu ES nustatė kvotas Centrinei Amerikai, naudojimasis lengvatomis siekia 78 proc. Šį didesnę naudojimąsi, palyginti su ES eksportu, lemia grafikų asimetrija: atsižvelgiant į nevienodą ES ir Centrinės Amerikos išsivystymą, Susitarimu ES importui suteikiamos palyginti didesnės lengvatos nei ES eksportui, kol bus iki galo įgyvendinti liberalizavimo grafikai (apskritai iki 10 metų, tačiau kelių tam tikrų produktų atžvilgiu – iki 15 metų).

2.5. Tarifinių kvotų taikymas

Susitarimu nustatytos kelios tarifinės kvotos, t. y. kitai šaliai nustatytas lengvatinis muitų tarifų režimas, taikomas iki kvotos kiekybinės ribos. Viršijus šią ribą, importuojamoms prekėms taikomas didžiausio palankumo režimo tarifas.

ES sutiko **Centrinei Amerikai taikyti aštuonias tarifines kvotas** tiems produktams, kurie iki įgyvendinant Susitarimą jokiais lengvatinėmis sąlygomis negalėjo patekti į ES rinką. 2014 m. tarifinės kvotos naudotos tik dviejų kategorijų (cukranendrių cukraus ir romo) atžvilgiu.

Kilmė	Produktai	Mato vienetas	Tarifinės kvotos kiekis	ES importas	Panaudojimo norma
Centrinė Amerika	Česnakai	tona	550	0	0 %
	Ryžiai		21 000	0	0 %
	Valgomieji maniokai		5 000	0	0 %
	Jautiena		9 975	0	0 %
	Grybai		275	0	0 %
	Cukriniai kukurūzai		1 560	0	0 %
Centrinė Amerika, išskyrus Panamą	Cukrus	gryno alkoholio litras	154 500	141 047	91 %
	Romas induose, kurių talpa didesnė negu 2 l		730 000	243 819	33 %
Panama	Romas induose, kurių talpa didesnė negu 2 l		105 000	0	0 %
	Cukrus	tona	12 360	8 548	69 %
Nikaragva	Jautiena		525	0	0 %

Tarifinės kvotos, kurias ES nustatė Centrinei Amerikai. Taikymas 2014 m.

Be tarifinių kvotų, ES Centrinei Amerikai taip pat leido nukrypti nuo prekių kilmės taisyklių pagal specifines kvotas, nustatytas 118 tarifų eilučių. 2014 m. – pirmais visais metais, kai buvo taikomos tarifinės kvotos, – šios nukrypti leidžiančios nuostatos taikytos beveik nežymiai, o taikant šias kvotas importuojamas kiekis, kaip ir iki šiol, yra labai ribotas ir susijęs tik su maža prekybos srauto, kuris atitiktų lengvatinio režimo taikymo reikalavimus, dalimi.

Centrinė Amerika nustatė **ES tarifines kvotas penkiems konkreitiems produktams**. 2014 m. ES eksportuotojai pasinaudojo šių tarifinių kvotų teikiamomis galimybėmis, išskyrus išrūgoms taikomą tarifinę kvotą, nors dar yra tam tikra augimo marža, kadangi panaudojimo norma gali toliau didėti, kaip parodyta šioje lentelėje:

Produktai	Kvota (tonomis)	Metinis padidėjimas	Kiekis (tonomis)	Panaudojimo norma
Sūdytas kumpis	945	45	210	22 %
Pieno milteliai	1 995	95	545	27 %
Išrūgos	110	10	0	0 %
Sūris	3 150	150	874	28 %
Paruošta kiauliena	945	45	47	5 %

Tarifinės kvotos, kurias Centrinė Amerika nustatė ES. Taikymas 2014 m.

2.6. Paslaugos

Prekybos paslaugomis duomenys susiję su ankstesniais laikotarpiais, o atitinkamų 2014 m. duomenų neturima. Todėl šiuo etapu, norint įvertinti Susitarimo poveikį, dar neįmanoma pateikti analizės, panašios į prekybos prekėmis analizę.

Vis dėlto 2013 m. prekybos paslaugomis srautai padidėjo iki 5,9 mlrd. EUR (4,5 proc., palyginti su ankstesniais metais). 2013 m. Panama vis dar buvo pagrindinė prekybos paslaugomis partnerė (50 proc.), antroje vietoje – Kosta Rika ir Gvatemala (po 18 proc.).

Šalis	Kreditas	Debetas
Kosta Rika	560,7	494,6
Salvadoras	202,2	94,0
Gvatemala	817,2	204,8
Hondūras	151,7	186,4
Nikaragva	174,7	50,1
Panama	1 480,0	1 574,7
Iš viso	3 386,5	2 604,6

Centrinės Amerikos ir ES tarpusavio prekyba paslaugomis 2013 m.

3. ĮGYVENDINIMO ORGANŲ VEIKLA

3.1. Techninių prekybos kliūčių pakomitetis

2015 m. gegužės 26 d., per šio pakomitečio posėdį, Centrinė Amerika ir ES apžvelgė:

- ES teisės aktus dėl pesticidų, maisto papildų ir atitikties vertinimo;
- Centrinės Amerikos reglamentą dėl tekstilės ženklavimo;
- Centrinės Amerikos reglamentą dėl alkoholinių gėrimų ženklavimo;
- Kosta Rikos techninius reglamentus dėl priešgaisrinės saugos ir elektros įrangos;
- Centrinės Amerikos regiono priimtus įsipareigojimus skatinti savo ekonominę integraciją priimant regioninius techninius reglamentus.

Po šio posėdžio surengta įvairių *ad hoc* vaizdo konferencijų siekiant toliau spręsti šiuos klausimus.

Kalbant apie įsipareigojimus, prisiimtus techninių prekybos kliūčių srityse, susijusiose su regionine ekonomine integracija, Centrinė Amerika informavo, kad imasi tolesnių veiksmų: netrukus įsigalios nauji teisės aktai, nors dar reikia parengti papildomas administracines procedūras.

3.2. Prekybos ir darnaus vystymosi taryba

2015 m. gegužės 27, 28 ir 29 d. ES ir Centrinė Amerika surengė už Susitarimo nuostatų dėl prekybos ir darnaus vystymosi įgyvendinimo stebėseną atsakingų institucijų atstovų posėdžius (žr. šios ataskaitos 4 dalį).

3.3. Intelektinės nuosavybės pakomitetis

2015 m. gegužės 26 d. įvyko antrasis Intelektinės nuosavybės pakomitečio posėdis, kuriame visų pirma apžvelgta:

- intelektinės nuosavybės teisių, ypač geografinių nuorodų, kurių atžvilgiu dauguma apsaugos liudijimų išduota iki 2014 m. pabaigos, apsauga ir vykdymas Centrinėje Amerikoje. 2015 m. pradžioje vis dar buvo vykdomos kelios protestų ir skundų procedūros;
- galimi veiksmai siekiant skatinti užtikrinti palankias sąlygas galimam (iš esmės privačių) technologijų perdavimui.

Dėl geografinių nuorodų pažymėtina, kad šalys parodė norą aptarti, kaip ateityje būtų galima palengvinti procedūras. Susitarta įvertinti sudėtingo geografinių nuorodų registracijos proceso Centrinėje Amerikoje padarinius ir atlikti inventorizaciją, deramai atsižvelgiant į atitinkamus teisės aktus.

Per šį posėdį ES taip pat turėjo galimybę paraginti Centrinę Ameriką, vertinant bendradarbiavimo prioritetus, atsižvelgti į intelektinės nuosavybės teisių apsaugą, nes technologijų perdavimas iš privačių sektorių priklausys ir nuo to, ar Centrinėje Amerikoje bus tinkamai saugomos intelektinės nuosavybės teisės.

3.4. Sanitarijos ir fitosanitarijos reikalų pakomitetis

2015 m. gegužės 27 d., antrajame šio pakomitečio posėdyje, aptarti techniniai klausimai, susiję su importo reikalavimais, patvirtinimu, taip pat su gyvūnų ir augalų sveikata susijusios priemonės. Konkrečiai, Centrinė Amerika ir ES aptarė:

- terminą ir darbinį susitarimą, kuriais būtų užtikrinama, kad atitinkamos institucijos greitai ir koordinuotai nagrinėtų importo leidimų prašymus;
- tai, kaip svarbu vykdyti tarptautinių standartų nustatymo organizacijų nustatytus standartus, gaires ir rekomendacijas;
- priemones, kurių pastarųjų metu imtasi ES kovojant su bakterija *Xyllela Fastidiosa*;

- Centrinės Amerikos integraciją sprendžiant sanitarijos ir fitosanitarijos klausimus.

Kalbant apie nuostatas dėl regioninės ekonominės integracijos sprendžiant sanitarijos ir fitosanitarijos klausimus, ES pabrėžė, jog reikia baigti darbus, kad iki 2015 m. gruodžio 1 d. regione galėtų laisvai judėti XIX priede išvardytos ES prekės.

Apskritai šio pakomitečio darbas buvo teigiamas ir pasiekta sėkmingų rezultatų, o tai patvirtina, kad šalys, nuolat atlikdamos su sutartais veiksmais susijusį darbą, yra pasirengusios siekti teigiamų rezultatų sanitarijos ir fitosanitarijos srityje.

3.5. Muitinės procedūrų, prekybos sąlygų gerinimo ir kilmės taisyklių pakomitėtis

2015 m. birželio 1–2 d. šio pakomitečio posėdyje Centrinė Amerika ir ES aptarė:

- kaip Centrinė Amerika vykdo savo regioninės integracijos įsipareigojimus;
- kaip susitarti dėl dviejų kilmės taisyklių srities aiškinamųjų raštų ir kaip spręsti praktines problemas, su kuriomis ES ir Centrinė Amerika susidūrė įgyvendindamos skyrių dėl kilmės taisyklių.

Centrinė Amerika ir ES pasiekė susitarimą dėl EUR.1 judėjimo sertifikatų pildymo aiškinamųjų pastabų, kuriuo bus užtikrintas praktinio taikymo nuoseklumas ir aiškumas. Šiomis aiškinamosiomis pastabomis taip pat siekiama nustatyti, koku mastu galima nukrypti nuo reikalaujamo tikslo EUR.1 sertifikatų teksto ir formos.

Šalys taip pat padarė pažangą pritaikydamos Susitarimą prie klasifikacijos pakeitimų, nustatytų priėmus 2012 m. Suderintą sistemą.

3.6. Prekių patekimo į rinką pakomitėtis

2015 m. gegužės 29 d., antrajame šio pakomitečio posėdyje, Centrinė Amerika ir ES apžvelgė per praėjusį posėdį priimtus įsipareigojimus ir aptarė naujus su patekimu į rinką susijusius klausimus, būtent:

- Kosta Rikos teisės aktus dėl mažiausios bananų eksporto kainos;
- Kosta Rikos įsipareigojimą peržiūrėti savo akcizų sistemą, taikomą alui;
- mokestį, kurį Nikaragva ketina imti už prekių skenavimą kiekviename sienos patikros punkte;
- tai, kad reikia peržiūrėti apsaugos priemones ir kvotų valdymą.

ES ir Centrinė Amerika taip pat sutarė, kad galimybė gauti patikimų, atnaujintų ir išsamių statistinių duomenų yra esminė prekybos politikos įgyvendinimo sąlyga, todėl įsipareigojo keistis statistiniais duomenimis, kad būtų galima stebėti prekybos prekėmis ir paslaugomis raidą.

3.7. Asociacijos komitetas

2015 m. birželio 3 d. įvyko antrasis Asociacijos komiteto posėdis, kuriame buvo apžvelgta įvairiuose pakomitečiuose vykdyta veikla, tačiau taip pat aptarti kiti su prekyba susiję klausimai. Ypač daug dėmesio skirta regioninės ekonominės integracijos klausimams.

Šio posėdžio metu ES palankiai įvertino naujausius Panamos įstatymo dėl papildomų jūrų transporto paslaugų (Įstatymo Nr. 41/2013) pakeitimus, kuriais panaikinti reikalavimai, anksčiau kėlę nuogąstavimų, ypač tarp ES ekonominės veiklos vykdytojų.

Dėl regioninės ekonominės integracijos Centrinė Amerika paaiškino, kad tai, kaip vykdomi Europos Sąjungos atžvilgiu priimti įsipareigojimai, Centrinės Amerikos prekybos ministrai akylai stebėjo Centrinės Amerikos ūkio ir prekybos ministrų taryboje (COMIECO). ES pabrėžė, kad Centrinei Amerikai svarbu išsaugoti teigiamą postūmį, atsiradusį taikant Susitarimą, ir kad Centrinė Amerika ypač daug dėmesio turėtų skirti tam, kad sprendžiant šiuos klausimus būtų daroma tolesnė pažanga.

Dėl reikalingų Susitarimo pakeitimų Kroatijai įstojus į ES, šalys pripažino, kad, nepaisant tam tikros pažangos, vis dar esama nevienodo požiūrio į kompensacijų vertinimo metodiką. Susitarta šiuo klausimu dialogą tęsti, kad būtų kuo greičiau pasiektas susitarimas.

3.8. Asociacijos taryba

Pirmasis Asociacijos tarybos posėdis vyko 2014 m. birželio 27 d. Šiais metais rengti Asociacijos tarybos posėdžio, šalių manymu, nėra tikslinga.

4. PREKYBOS IR DARNAUS VYSTYMOSI ĮSIPAREIGOJIMŲ VYKDYMAS

4.1. Instituciniai aspektai

Antrasis Prekybos ir darnaus vystymosi tarybos posėdis vyko 2015 m. gegužės 27–28 d. Briuselyje, Belgijoje. Posėdį surengė Europos Komisija, jame dalyvavo šešių Centrinės Amerikos šalių vyriausybės atstovai.

2015 m. gegužės 29 d. vyko Pilietinės visuomenės dialogo forumo, kurį sudaro ES ir Centrinės Amerikos pilietinės visuomenės atstovai, posėdis ir bendras tarybos ir forumo posėdis, kuriam pirmininkavo ES vietos patariamąsios grupės atstovas.

ES vietos patariamoji grupė sutarė dėl savo darbo tvarkos taisyklių ir per metus surengė tris posėdžius. ES vietos patariamąją grupę sudaro daugelio įvairių ES pilietinės visuomenės organizacijų ir Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto (EESRK) atstovai. Sekretoriato paslaugas teikia EESRK. Vietos patariamąsias grupes įsteigė ir Centrinės Amerikos šalys, buvo pasikeista informacija apie šių grupių sudėtį, joms sudarytos palankesnės sąlygos palaikyti ryšius su ES vietos patariamąja grupe.

4.2. Tarptautinės darbo organizacijos (TDO) konvencijų įgyvendinimas

Per Tarybos posėdį šalys pateikė ataskaitas, kaip įgyvendina TDO konvencijas. Kelios Centrinės Amerikos šalys pabrėžė veiksmus, kurių imtasi kovojant su vaikų darbu. Hondūras ir Panama pranešė apie neseniai priimtus darbo teisės aktus ir politiką. ES pranešė apie ES

valstybių narių pažangą ratifikuojant naująjį TDO Protokolą, kuriuo papildoma Konvencija dėl priverstinio darbo, tą patį padarė ir kelios Centrinės Amerikos valstybės. ES taip pat pristatė savo darbuotojų saugos ir sveikatos politiką ir su ja susijusias struktūras, skirtas dialogui su socialiniais partneriais. Centrinės Amerikos šalys pateikė kelis išaiškinimus dėl su TDO konvencijų įgyvendinimu susijusių klausimų.

2015 m. su TDO sutarta dėl gebėjimų stiprinimo programos, kuria bus remiama Gvatemala ir Salvadoras ir šioms valstybėms bus padedama įvykdyti savo įsipareigojimus pagal TDO konvencijas.

4.3. Daugiašalių aplinkosaugos susitarimų įgyvendinimas

Per Tarybos posėdį ypač daug dėmesio buvo skirta klimato kaitai, šalys pranešė apie tam tikrus veiksmus, kurių buvo imtasi šiuo klausimu. Centrinė Amerika pabrėžė savo žemės ūkio sektoriaus ir su juo susijusių žemės ūkio pramonės sektorių pažeidžiamumą klimato kaitos ir ekstremalių meteorologinių reiškinių atžvilgiu. Kadangi tokie produktai sudaro didžiąją iš jos į ES eksportuojamų prekių dalį, tai neabejotinai daro poveikį ekonomikai ir prekybai. Kelios valstybės parengė sektorių programas ir tikslus, kuriais siekiama mažinti atitinkamų sektorių anglies dioksido išmetimo rodiklį. Daugelis jų įgyvendina plataus užmojo programas, kuriomis siekiama didinti atsinaujinančiųjų energijos išteklių dalį, ir yra suinteresuotos investicijomis ir technologijomis šiame sektoriuje. ES nustatė savo bendruosius kovos su klimato kaita uždavinius ir politiką ir drauge su Kosta Rika surengė informacinį susirinkimą apie derybų dėl Susitarimo dėl aplinkosaugos prekių padėtį.

Naujausia informacija pateikta ir apie tai, kaip įgyvendinama Nykstančių rūšių tarptautinė konvencija (CITES), Biologinės įvairovės konvencija ir Minamatos konvencija dėl gyvsidabrio.

4.4. Teigiamos prekybos ir darnaus vystymosi darbotvarkės rengimas

Per Tarybos posėdį, remiantis per pirmąjį posėdį 2014 m. lapkričio mėn. vykusia pradine diskusija, toliau diskutuota apie teigiamos prekybos ir darnaus vystymosi darbotvarkės prioritetus. Diskusijas papildė pasisakymai per bendrą Tarybos ir Pilietinės visuomenės dialogo forumo posėdį, kurio metu, *inter alia*, buvo pabrėžta, kad svarbu atsižvelgti į lyčių aspektą. Be to, 2015 m. gegužės 29 d. Briuselyje surengtas praktinis seminaras apie sąžiningą prekybą ir tvarumą žemės ūkio vertės grandinėse, į kurį susirinko sąžiningos ir etiškos prekybos programų, prekybos asociacijų ir gamintojų atstovai iš ES ir Centrinės Amerikos, kad pasidalytų geriausia šios srities patirtimi ir žiniomis – ypač dėl cukraus ir kavos sektorių. Diskusijos buvo tęsiamos tarp posėdžių, siekiant išsamiau apibrėžti prioritetines sritis, atsižvelgiant ir į aplinkosaugos, ir į darbo aspektus.

5. REGLAMENTO ĮGYVENDINIMAS

Reglamentu nustatomos tinkamos procedūros, kuriomis būtų siekiama išvengti sunkių padarinių ES bananų auginimo sektoriui, jeigu, sumažinus muitus, bananai būtų importuojami tokiais didesniais kiekiais, kad sukeltų arba galėtų sukelti didelę žalą ES sektoriui. Pagal

reglamento 3 ir 13 straipsnius Komisija stebėjo bananų importo iš Centrinės Amerikos valstybių raidą, kad galėtų įvertinti, ar nebuvo įvykdytos reglamente nustatytos sąlygos, kurioms esant reikėtų inicijuoti apsaugos priemonių tyrimą arba nustatyti išankstines priežiūros priemones.

2014 m. Komisija neinicijavo apsaugos priemonių tyrimo, nenustatė išankstinių priežiūros priemonių ir negavo jokių prašymų tai padaryti, nes nebuvo įvykdytos reglamente nustatytos sąlygos, kurioms esant turėtų būti inicijuotas apsaugos priemonių tyrimas arba nustatytos išankstinės priežiūros priemonės.

Šalis	Panaudotas kiekis	Ribinis kiekis	%
Gvatemala	28 972 780	60 000 000	48 %
Hondūras	4 502 645	60 000 000	8 %
Nikaragva	0	12 000 000	0 %
Panama	222 446 518	450 000 000	49 %
Kosta Rika	924 184 789	1 230 000 000	75 %
Salvadoras	0	2 400 000	0 %
Iš viso	1 180 106 732	1 814 400 000	65 %

2014 m. bananų importas taikant stabilizavimo priemonę (kg)

6. IŠVADA

Apskritai atrodo, kad susitarimas daro teigiamą poveikį ir yra nuolat įgyvendinamas.

Nepaisant stabilios pasaulio ekonominės aplinkos, ES prekybos su Centrine Amerika srautai pasirodė esantys gana dinamiški. Nors padėtį stipriai paveikė kavos rūdžių epidemija ir vieno didžiausių eksportuotojų persikėlimas, likusi Centrinės Amerikos eksporto į ES dalis 2014 m. išaugo 11 proc. Tokiu pat mastu auga ir ES eksportas į Centrinę Ameriką.

Iš ES į Centrinę Ameriką eksportuojamoms prekėms nustatytais lengvatomis, kaip ir iki šiol, naudojamosi gana mažai, tačiau šis rodiklis didesnis importuojant prekes iš Centrinės Amerikos į ES. Norint suteikti daugiau žinių apie galimą Susitarimo naudą, daug dėmesio turi būti skiriama ryšiams abipus Atlanto. Komisija vykdo veiksmus, kuriais siekia ekonominės veiklos vykdytojus geriau informuoti apie Susitarime numatytas galimybes.

Kadangi tarifinės kvotos dar neišnaudotos, ekonominės veiklos vykdytojams vis dar suteikiama galimybių toliau plėtoti prekybinius santykius. Kalbant apie bananus, importas iš Centrinės Amerikos šalių apskritai tebėra stabilus ir nesiekia nustatyto ribinio importo kiekio, taigi nereikėjo inicijuoti jokio lengvatinių muitų taikymo sustabdymo.

Ateinančius kelerius metus pagrindinis ES prioritetas ir toliau yra deramai bendradarbiauti su Centrine Amerika, kad Susitarimas būtų tinkamai įgyvendintas. Taip abiejų regionų ekonominės veiklos vykdytojams, vartotojams ir pilietinei visuomenei bus sudarytos sąlygos visapusiškai pasinaudoti jame numatytais galimybėmis. Atliekant šį darbą, labai svarbu, kad tinkamai veiktų Susitarimu įsteigtos institucijos, nes jos suteikia galimybę diskutuoti ir spręsti patekimo į rinką klausimus, taip pat kitas su įgyvendinimu susijusias problemas. Komisija ir

toliau su Centrine Amerika aptars bet kokius suinteresuotųjų šalių pareikštus nuogastavimus, susijusius su Susitarimo įgyvendinimu. Komisija ragina ES valstybes nares ir Europos Parlamentą toliau dalyvauti šiame darbe ir išsakyti savo nuomonę šiuo klausimu.